

Mis muutub euro tulekuga Eesti ettevõtete ja eraisikute jaoks?

Märten Ross
Eesti Pank

30. märts 2010

Ettekande teemad:

1. Mida Eesti peaks ja ei peaks eurost ootama
2. Eurole ülemineku praktilised aspektid

Eesti Pank
Bank of Estonia

Mida Eesti peaks ja ei
peaks eurost ootama?

Euroala taustast

- Euroopa rahaliit tekkis eelkõige majanduslikust loogikast, mitte ainult poliitikast
  - Ühisturg ei käi kokku kõikuvate valuutadega
  - Paljud riigid said aru, et rahanduslik sõltumatus on illusioon
- See, kas Euroopa Liidu riigid on ideaalne rahaliit, jääb alati vaieldavaks
  - Ühtede kriteeriumide järgi ei hakka see nii kunagi olema, teiste järgi aga küll
  - Rahaliidu toimimise sujuvus sõltub ka liikmesriikidest endist

Euro on Eesti jaoks oluline majandust toetav tegur

- Eesti on väga väikese ja avatud majandusega riik
  - Peamiselt lõimunud Euroopa Liiduga
- Väikeriigi jaoks tähendab (usaldusväärse) valuutapiirkonnaga liitumine ka majandusliku julgeoleku ja rahvusvahelise usaldusväärse kasvu
- Seotud kursi tõttu järgib Eesti juba praegu valdavalt Euroopa rahapoliitikat
  - Liikmena saame selle üle ka ise otsustada

Miks üldse euroalaga liituda?

Võrreldes krooniga on euroalal:

- risk järsuks intressitõusuks IGAL JUHUL väiksem
- vahetuskursirisk IGAL JUHUL väiksem
- hindade võrreldavus välisturuga IGAL JUHUL suurem
- tehingukulud IGAL JUHUL väiksemad

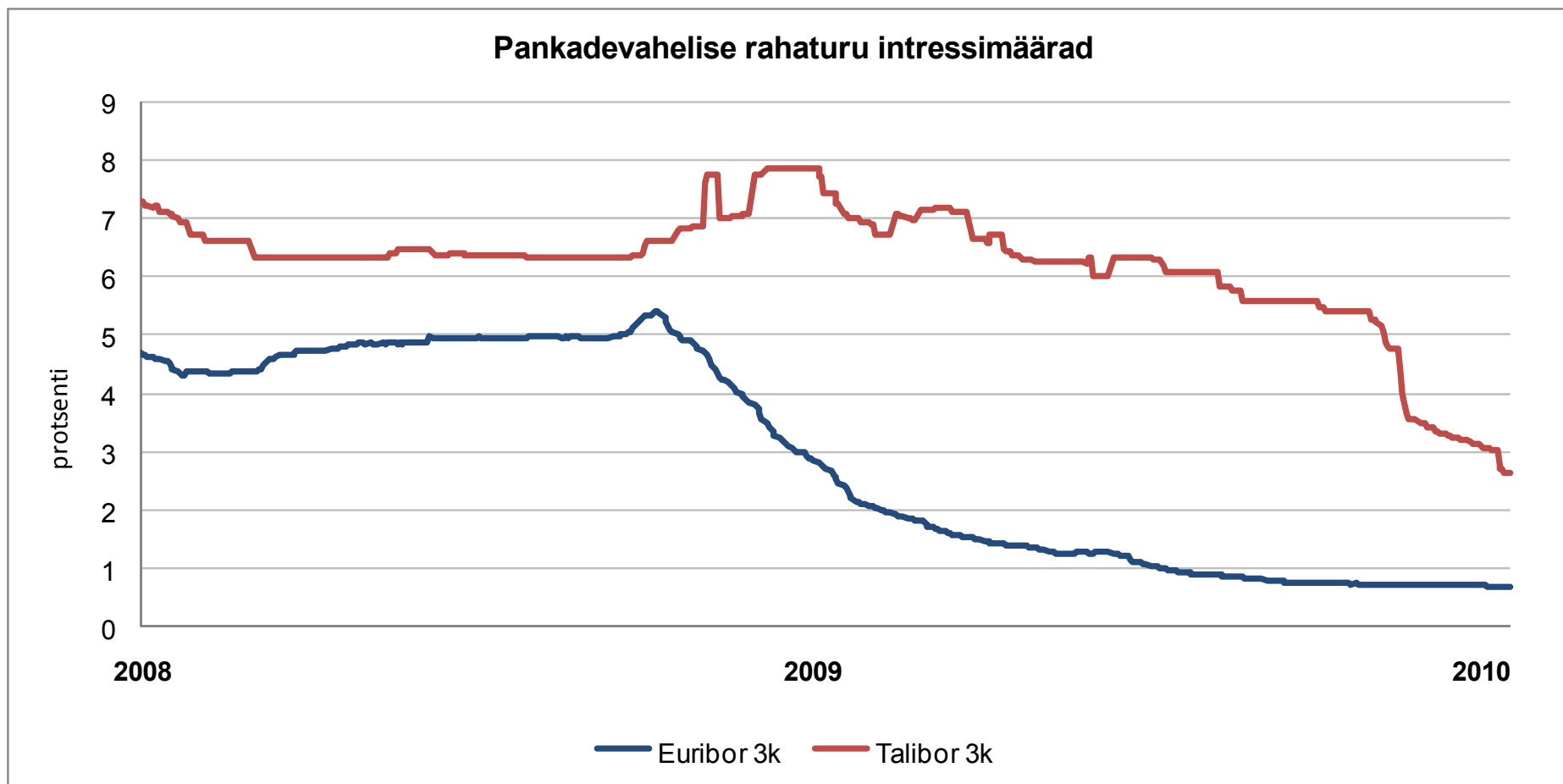
Veel põhjuseid euroga liitumiseks

- Välisinvestorid ning reitinguagentuurid on Eesti majanduse usaldusväärseuse hindamisel EMU-ga liitumise juba sisse hinnanud:
  - Intressimarginaalid
  - Krediidireitingud

Järeldus: neid argumente arvestades on Eesti potentsiaalne majanduskasv rahaliidu liikmena suurem, kui oma rahaga jätkates ehk liitumine euroalaga toetab konkurentsivõimet, majanduskasvu, tööhõivet ja seeläbi kiiremat elatustaseme kasvu

Euro võimalik tulek pole olnud ainus kapitali hinna alandaja, kuid on seda kindlasti toetanud

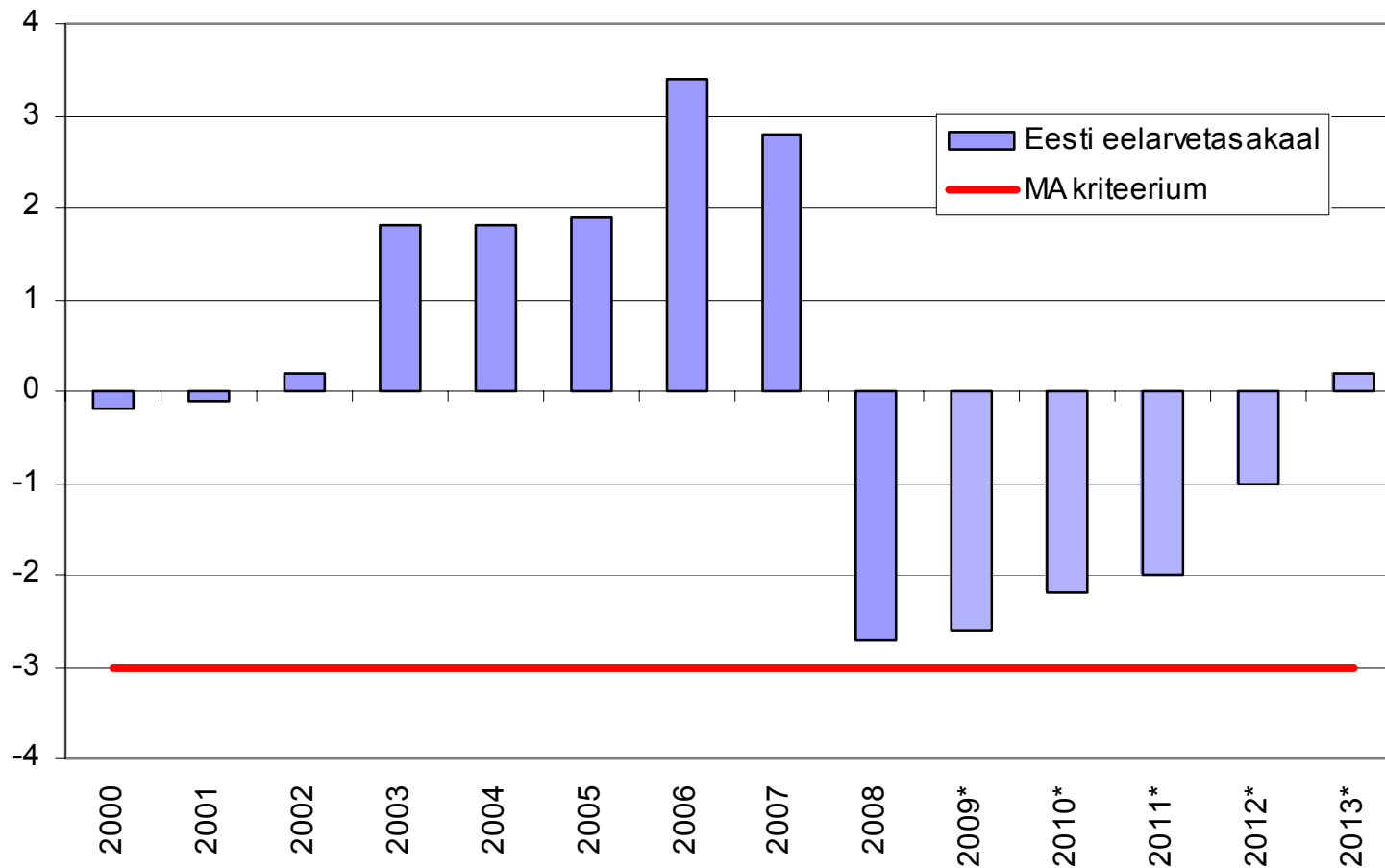

Kuid euro suhtes tasub olla realistlik

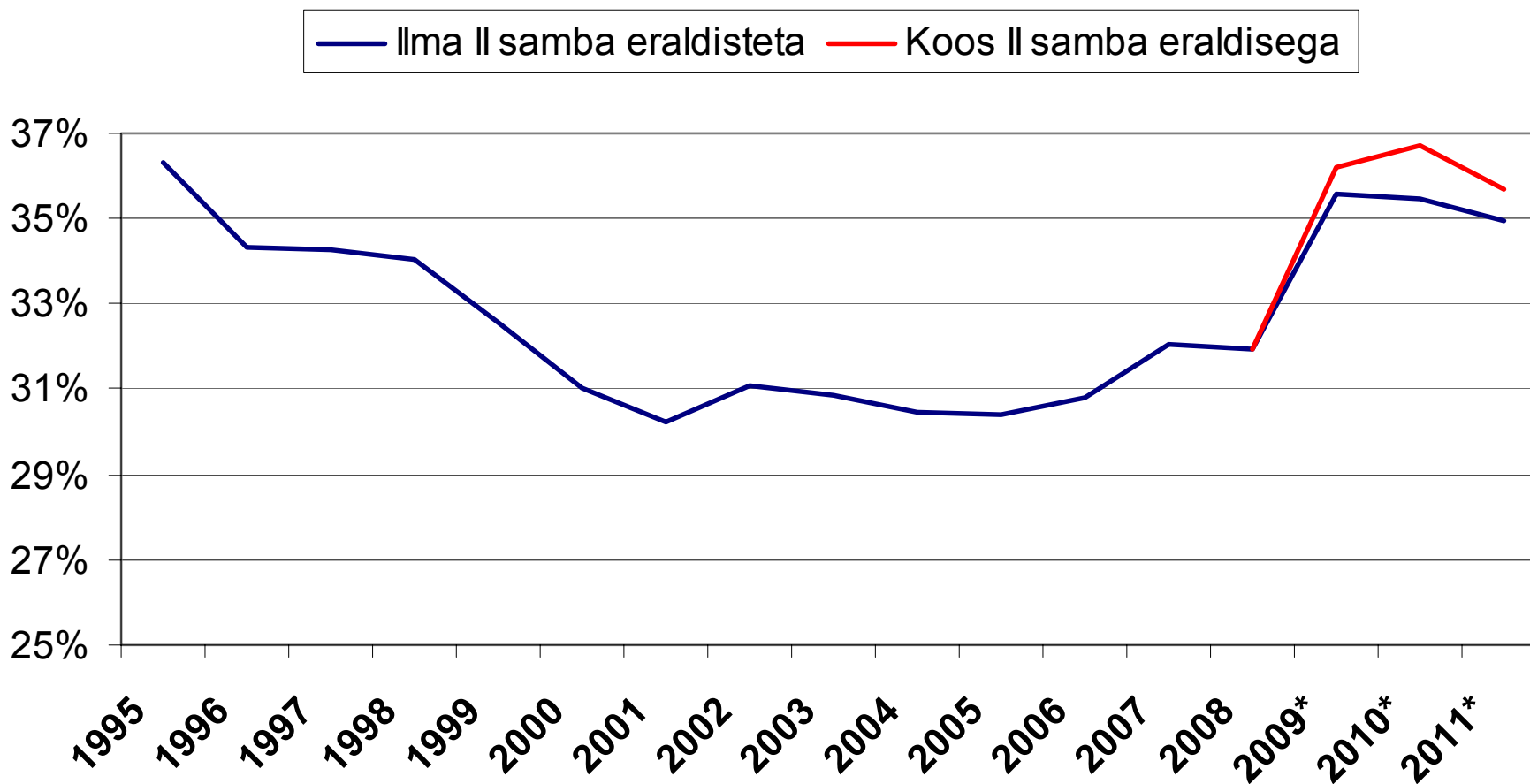
- Euro suurendab keskkonna usaldusväärsust
- Euro puhul kaovad valuutavahetustehingute kulud ja see lihtsustab eksportööride elu
- Loodetavasti tugevdab euro konkurentsi, sh kõige problemaatilisematel aladel
  - NB! Ettevõtte tasandil võib see olla paljudele ebameeldiv
- Kuid - ta ei tee meie eest ära väga palju asju! Nt:
  - Eelarvepoliitikat
  - Õigeid äriotsuseid, mh ei kao kuhugi äririsk

Kindlasti ei tohi loota eurolt konservatiivse eelarve ja finantssektori poliitika vajaduse vähenemist

Allikas: Konvergenstsiprogramm 2010

Maksude ja SKP suhe on kiiresti kasvanud.
Korreksioon on igal juhul vajalik (nii kulude kui
ka tulude puhul)

Eesti Pank
Bank of Estonia

Eurole ülemineku praktilised aspektid

Europlaan

- Eesti eurole ülemineku plaani koostab **asjatundjate komisjon** (ATK), mis tegutseb alates 2005. aastast
- Europlaan koondab kogu olulise info, mis puudutab eurole üleminekut
- Europlaan on avalik dokument:
  - <http://euro.eesti.ee>
  - www.fin.ee/euro
  - www.eestipank.info/pub/et/EL/ELiit/

Europlaanis käsitletavat teemad

- Õigusraamistik
- Keskpanga ja krediidasutuste tegevus
- Ärisektorit puudutavad küsimused
- Maksundus
- Valitsussektor
- Tarbijakaitse
- Kommunikatsioon

Eurole üleminek toimub nn *suure pauguga*

- Euro kasutuselevõtt kontorahas toimub kohese järsu üleminekuna (“*big bang*”), st *üleminekuperioodi* ei ole
- Alates €-päevast toimib kahenädalane sularaha paralleelkäibe periood

- Maksta saab nii kroonides kui ka eurodes, vahetusraha antakse eurodes
- Pärast paralleelkäibe perioodi on euro ainus seaduslik maksevahend Eestis

Tegu on rahavahetusega, mitte rahareformiga!

- Alates 1. detsembrist vahetavad kõik sularahateenuseid osutavad pangakontorid kroone eurodeks (nn detsembrivahetus):
  - füüsilistele isikutele
  - pangatähti
  - keskkursiga
  - ilma teenustasuta
  - jätkatakse väljakujunenud valuutavahetuse formaati, säilitades senise broneerimissüsteemi
- Alates 01.01.11 vahetavad sularaha teenuseid osutavad pangakontorid kroone eurodeks keskkursiga ja teenustasuta kuni 6 kuud pärast €-päeva
- Piiratud kontorivõrguga 12 kuud
- Eesti Pank vahetab krooni pangatähti ja münte eurodeks **tähtajatult ja piiranguteta**

Hoiused säilitavad oma väärtuse samasugusena, nagu nad olid kroonides

- €-päeval vahetatakse pangakontodel olevad kroonihoiused **automaatselt ja teenustasuta eurodeks**.
  - NB! Kõik pangakontodel olevad summad säilitavad oma väärtuse eurodes täpselt samasugusena, nagu nad olid kroonides
- Mündikampaania raames võimaldatakse elanikkonnal tuua mündid aasta viimaste kuude jooksul pank, raha kantakse kliendi arvele ilma teenustasuta

Eurole üleminekuga seotud kulutused katavad üldjuhul turuosalised ise

- Ümberarvestamine eurodesse toimub Euroopa Liidu Nõukogu kehtestatud kursiga
- Eurole üleminekuga seotud kulutused katavad üldjuhul turuosalised ise, riigi otsest rahalist toetust ettevõtjatele ja pankadele ei ole
- Eraisikutele rahavahetusega mingeid otseseid kulusid ei kaasne

Rahavahetus toimub mitme kanali kaudu

- Euro sularaha lastakse ringlusse 3 põhilise kanali kaudu:
  - pangakontorid,
  - sularaha-automaadid
  - jaekaubandus
- Sularahaautomaatides asendatakse kroonid eurodega hiljemalt 48 tunni jooksul
- Krooni sularaha kõrvaldatakse käibelt pangakontorite ja jaekaubanduse kaudu

Sularaha jaotamine

- Eurode eeljaotus pankadele kuni 4 kuud enne €-päeva
- Pangad võivad eurosid oma suurematele klientidele kaas-eeljaotada samuti kuni 4 kuud enne €-päeva
- Eelnevalt toimub müntide kogumise ja sularaha hoiustamise kampaania
- Lihtsustatud kaaseeljaotus alates 5 päeva enne €-päeva (kuni 10 000 €)

Kaardimaksed, pangateenused ja arveldused

- Arvetel üleminekuperioodi ei ole
  - Krooni kontoraha konverteeritakse automaatselt, üheaegselt ning täies ulatuses
  - Kõik tehingud, mis on teostatud alates €-päevast, kajastatakse eurodes
  - Ettesaadetud ja lepingulised maksed konverteerib iga pank enne teostamist ise
  - Kliendi jaoks ei muutu midagi peale arveldusühiku
- Kaardimaksed muutuvad europõhiseks alates €-päevast

- Raamatupidamises järsk üleminek
  - Eurodes esitatakse kõik aruanded perioodide kohta, mis lõppevad €-päeval või hiljem
- Minimaalne aktsia- ja osakapitali suurus vastavalt 25 000 ja 2500 eurot;
  - aktsia minimaalne nimiväärtus 10 (euro)senti
- Põhikirjad võimaldatakse viia euro- põhiseks 6 kuu jooksul enne €-päeva

Tarbijakaitse peamine eesmärk on “varjatud hinnatõusu” võimaluste minimeerimine

1) Kauba ja teenuse hinna avaldamine kahes väeringus

- Alates 1. juulist 2010 kuni 6 kuud pärast €-päeva on jaekaupmehed kohustatud hindu avaldama nii kroonides kui ka eurodes, et aidata tarbijatel harjuda uue väeringuga

2) “Aus ümardamine”

- Nõutud on täpse vahetuskursi kasutamine, ümardamine vähemalt ühe eurosendi täpsusega

3) Hinnavõrdluste teostamine

- Hinnataseme muutusi jälgitakse vähemalt 6 kuud enne ja pärast euro kasutusevõttu, et omandada ülevaade euro kasutuselevõttuga seonduvatest hinnamuudatustest

Eurot ei tasu hinnatõusus süüdistada

- Euro tulek iseenesest hüppelist hinnatõusu kaasa ei too
  - Raha ühik hinnataset ei määra
  - Euro loob strateegiliselt tausta väiksemaks hinnatõusuks
  - Euroriikide kogemus: ühekordne mõju 0,1-0,3%
- Hinnatõusu täheldati restoranides ja kohvikutes, juuksuris jm kohalikule turule mõeldud teenuste pakkumises
  - Seotud ka tavapärase hindade korrigeerimisega, mis kajastab ka varasemate muutuste edasilükkamist
- Samas peab olema realistlik: kui euro tulek toetab majanduskonjunkturi, siis on tugevam hinnatõususurve loogiline ja selle ohjes hoidmine tavapärane tegevus

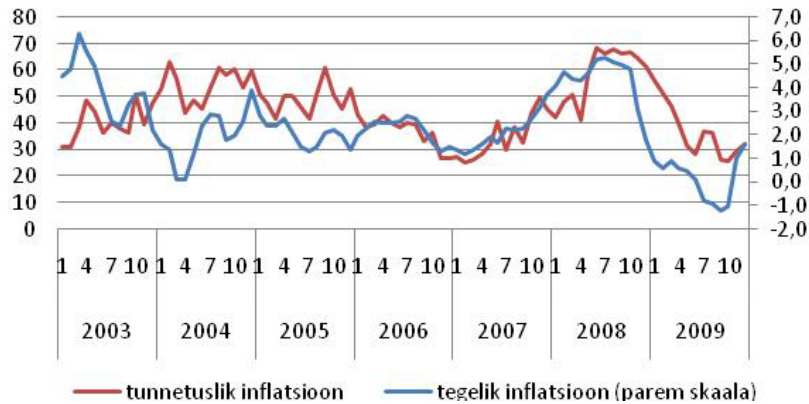

Tunnetuslik vs tegelik hinnatõus

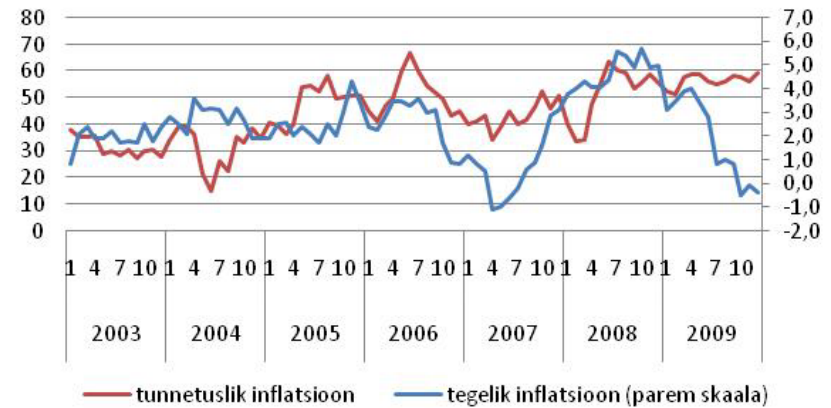

Allikas: Eurostat, tunnetuslik inflatsioon (tarbija hinnang 12 viimase kuu hinnatõusule), tegelik inflatsioon (ühtlustatud tarbijahindade inflatsioon)

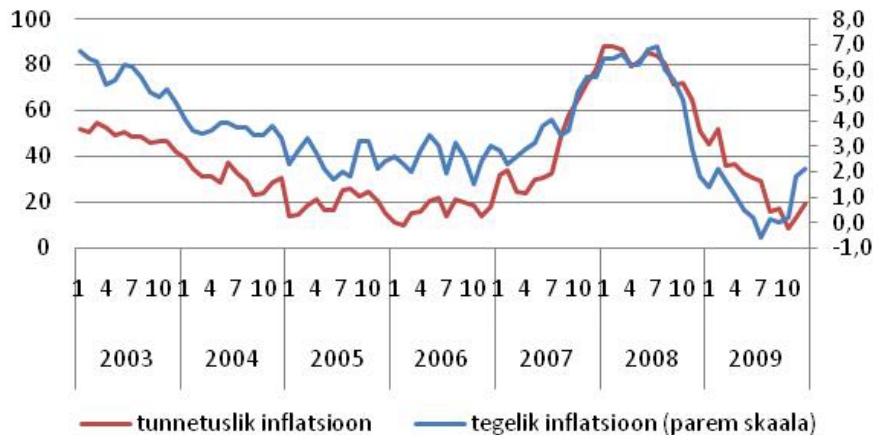
Küpros

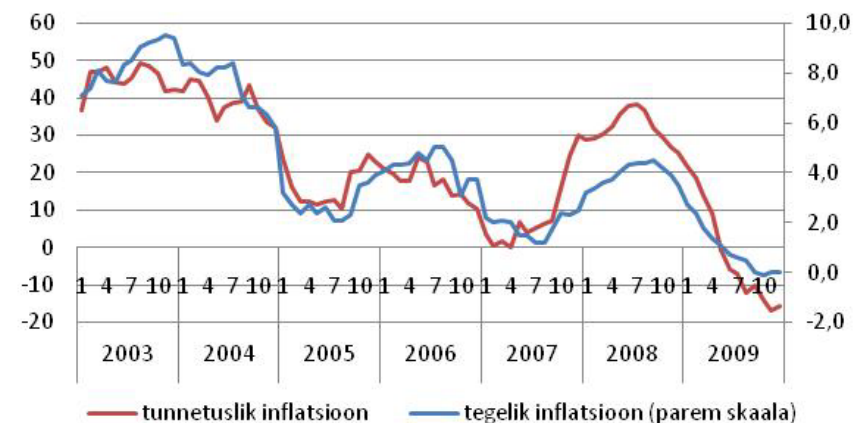
Malta

Sloveenia

Slovakkia

Eesti Pank
Bank of Estonia

Täna!

www.eestipank.info
www.euro.eesti.ee

